

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд на тема „Проучване и анализ на процеса по оценка на здравните технологии и икономическите аспекти от въвеждането в България“, представен за публична защита пред научно жури за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ от **Анелия Христова Николова**, докторант на самостоятелна подготовка по научната специалност „Социална медицина и здравен мениджмънт“ към НЦОЗА.

Изготвил становището: Проф. д-р Петко Ненков Салчев, дм- Дирекция „Класификационни системи, стандарти и иновации“, Национален център по обществено здраве и анализи.

Избран за становище на представения дисертационен труд на 06.11.2020 г., на заседание на научното жури, определено със заповед РД-417/02.11.2020 г. на Директора на НЦОЗА, на основание ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и чл. 72, ал. 1 от Правилник за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в НЦОЗА.

НАУЧНИ РЪКОВОДИТЕЛИ:

Проф. Илко Гетов, дф и доц. маг. фарм. Евгени Григоров, дм

ДАННИ ОТ ПРОФЕСИОНАЛНАТА АВТОБИОГРАФИЯ НА ДИСЕРТАНТА

Университетско образование:

През 2002 г. завършва висше образование ОКС „бакалавър“ по „Международни икономически отношения“ във Варненски свободен университет „Черноризец Храбър“.

През 2017 г. придобива магистърска степен по Фармацевтичен мениджмънт от Медицински университет „проф. д-р Параскев Стоянов“- Варна.

Има призната СДО специалност по «Медицинска информатика и здравен мениджмънт» през 2020 г.

Професионален стаж:

Започва своята професионална кариера като финансист в банка в гр. София. От 2014 г. до 2016 г. работи като главен експерт в Столична здравноосигурителна каса, отдел «Аптеки», сектор „Лекарствени продукти“. От 2016 г. до сега работи като главен експерт към Дирекция „Класификационни системи, стандарти и иновации“ в НЦОЗА, отдел „Оценка на здравните технологии“, а в последствие отдел „Анализ и оценка на състоянието на специалистите в здравеопазването“.

От 2010 г. насам е преминала през множество специализирани курсове за придобиване на допълнителни компетенции и умения.

Владее отлично английски език, ползва на много добро ниво немски.

ОЦЕНКА НА ПРЕДСТАВЕНИЯ ДИСЕРТАЦИОНЕН ТРУД

Изготвил становището – проф. П. Салчев

1. Актуалност на проблема

Дисертационният труд на Анелия Николова е посветен на един актуален проблем пред съвременната ни здравна система, а именно анализ на процеса по Оценка на здравните технологии (ОЗТ) и икономическите аспекти от въвеждането в България.

Съвременните модели на здравни системи са изправени пред редица предизвикателства, свързани с демографските тенденции на застаряване на населението, увеличаване на хроничните заболявания и необходимостта от осигуряване на по-добро качество на живот и намаляване на риска при кардиологично болните пациенти. Темпът на нарастване на разходите за здравеопазване е значително по-висок от ръста на БВП в повечето страни и икономики. Това поставя на изпитание дори развитите икономически страни, които също се затрудняват да финансират здравеопазването си. Ето защо необходимостта от оценка, ранна диагностика, превенция и профилактика на заболяванията, намаляването и контролирането на разходите за тяхното лечение са изключително важни проблеми, както за здравната система, така и за обществото.

Избраната тематика на дисертационния труд е значима – както от научна, така и от приложно-практическа гледна точка. Медицинската и социална значимост на лекарствената политика, както и изработването на практически подходи за нейното въвеждане в българското здравеопазване, може да послужи като основа за взимане на информирани решения при разработването и утвърждаването на стратегия за намаляване на разходите за лекарства в нашата страна.

2. Структура, оформление на дисертационния труд и автореферата

Представеният дисертационен труд е структуриран съобразно съответните указания. Дисертационният труд съдържа 144 страници и е онагледен с 95 фигури и 8 таблици. Библиографията обхваща 142 литературни източника, на кирилица и на латиница.

Дисертационният труд включва въведение, литературен обзор, хипотеза, цел, задачи, материали и методи на изследванията, анализ на резултатите, изводи и препоръки, приноси, заключение, библиография.

Литературният обзор е в обем 47 страници. В него точно и систематично са представени най-важните въпроси, свързани с разработвания проблем. Добро впечатление прави начинът, по който е онагледен литературният обзор, чрез използване на множество фигури и снимки, даващи възможност за проследяване на развитието на всички аспекти на оценката на здравните технологии в международен и национален план.

Литературният обзор е направен въз основа на над сто източника от български и чужди автори. Книгописът включва публикации, които са с актуалност от последните 5 години. Използваните материали убеждават в доброто познание на темата от дисертанта. Цитиранията са коректни и точни. Като цяло литературният обзор потвърждава задълбочената предварителна подготовка на А. Николова по разработвания проблем. Езикът е ясен и точен.

Творческата оценка на литературния материал изкрystalизира в края на обзора с представените констатации за състоянието на оценката на здравните технологии в България и изводите за състоянието на поставения проблем. Анелия Николова обобщава актуалността и значимостта на въвеждането на процеса по ОЗТ в нашата страна, като необходими действията, които управляващите и регулаторите предприемат във връзка с това, имат за цел да осигурят рационална лекарствена употреба и да контролират публичните разходи за лекарствени продукти.

Анализирайки данните от литературния обзор, докторантът логически стига до целта на своето проучване и точно и ясно формулира задачите за нейното изпълнение.

Представеният автореферат, който възпроизвежда в достатъчен обем дисертационния труд е с ясен и точен литературен език и отразява в пълнота разработените проблематика и изводи.

3. Цел, задачи и методология на проучването

Целта и задачите в дисертационния труд са формулирани точно и отговарят на заглавието. Включени са 6 задачи, които са конкретни, а изпълнението им съответства на поставената основна цел и проверката на заложената хипотеза. Поставените задачи са изисквали осъществяването чрез собствен принос на проучвания от страна на автора. Ясно и точно са определени обекта и предмета на изследването.

Авторът проучва данните от научната литература относно наличната научна информация в световен мащаб по отношение на оценката на здравните технологии. Следващата стъпка е събиране на данни и представяне на цялостен анализ на институционализиране, организиране и провеждане на ОЗТ в България. А. Николова е проучила и икономическите аспекти от приложението на процеса, като извежда ключовите фактори за развитието и ефективното му управление.

4. Резултати и обсъждане

Получените резултати са добре представени и онагледени на 73 страници и напълно обхващат всички поставени задачи от дисертанта. В този раздел текста също е добре онагледен в таблици и фигури. Коректно са интерпретирани получените резултати.

Представените девет основни извода от А. Николова характеризират получените резултати в детайли. Те са ясно и точно формулирани и са резултат от прецизно изпълнение на поставената цел и задачи на дисертационния труд.

Дисертационният труд има значими приноси с теоретично-познавателен и приложен характер. Основните приноси са:

- 1. За първи път в България детайлно е проучена и анализирана организацията на провеждане, експертния и административен потенциал и затрудненията при оценката на здравните технологии.*
- 2. Базирайки се на обстоен преглед на съвременната научна литература, са открити особеностите, предимствата, затрудненията и предизвикателствата при оценката на здравни технологии, както и перспективите в бъдеще.*

Изготвил становището – проф. П. Салчев

3. *Разработен и представен е алгоритъм за детайлно описание на организацията и етапите на процеса, процедурите и правилата за работа, значението на експертния потенциал и ресурси, и натрупаният опит, свързани с оценката на здравни технологии.*
4. *Дефинирани са основните фактори, които оказват влияние върху продължителността на процедурите, качеството на докладите и е направена цялостна оценка на организацията на процеса по ОЗТ в България за първите ТРИ години от въвеждането в практиката.*
5. *Проучени и обобщени са мненията и нагласите относно мотивацията за участие и най-често срещани проблеми и затруднения от експертите в работни комисии за оценка на здравни технологии.*
6. *Показани са очакваните икономически аспекти на въвеждането в практиката на лекарствените продукти след ОЗТ по периоди, темп на нарастване на разходите, терапевтични области, спестените разходи от отхвърлени лекарства, средна цена на лечение с нови лекарства по години и други, които могат да служат за изходна точка на следващи проучвания на ефекта от ОЗТ в страната.*
7. *Извършен е критичен анализ и коментар на предимствата, недостатъците и очакваното въздействие на промените, касаещи законодателната рамка, въведени след 31.03.2019 г.*

Нямам забележки и препоръки към изложените резултати и изводите. Анелия Николова използва компетентно получените данни, а анализът е обективен.

От дисертационния труд произтичат 4 публикации, като две от публикациите са в списание реферирано и индексирано в световноизвестна база с данни.

Оценка на професионалните и лични качества на докторанта

Оценявам високо нейните теоретични знания и практически умения. В ходът на разработката на дисертационния труд тя проявява умения за работа с литературни източници, методична и компютърна грамотност, както и екипна работа, необходими за успешното разработване на докторантурата. Николова е развила аналитичните си възможности при оформяне на научните публикации и съобщения, показала е способности за атрактивното им презентирание.

Анелия Николова умее да прилага научните методи на анализ и синтез, показва умения за задълбочено проучване на наличната литература, владее прилагането на методологията при разработването на дисертационния труд и при правилното интерпретиране на наличните данни и факти.

6. Заключение

С разработването на дисертационната тема Анелия Николова си е поставила амбициозна задача, с която се е справила отлично. Дисертационният труд **съдържа научни и научно-приложни резултати, които представляват оригинален принос и отговарят на всички** изисквания на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ. Представените материали и дисертационни резултати **напълно** съответстват на специфичните изисквания за приложение на ЗРАСРБ. Дисертационният труд е изцяло завършен, написан е на

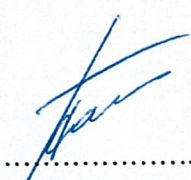
професионален и литературен език с точен изказ. Дисертантът покрива необходимите критерии за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по ЗРАС.

Дисертационният труд показва, че докторантът Анелия Христова Николова **притежава** задълбочени теоретични знания и професионални умения по научната специалност, като **демонстрира** качества и умения за самостоятелно провеждане на научно изследване.

Поради гореизложеното, убедено давам своята **положителна оценка** на представения по-горе дисертационен труд, автореферат, постигнати резултати и приноси, и **предлагам** на Научното жури да оцени положително дисертационния труд „*Проучване и анализ на процеса по оценка на здравните технологии и икономическите аспекти от въвеждането в България*“ за присъждане на образователна и научна степен „ДОКТОР“ на дисертанта Анелия Христова Николова, за което ще гласувам лично положително.

Гр. София

01.12.2020 г.

Изготвил:.....

/Проф. д-р Петко Салчев, дм/